

POREMEĆAJI KOD (VIŠE-) JEZIČNOG RAZVOJA JEZIKA

Što je to? Kako to mogu prepoznati?
Što mogu učiniti?

Poremećaj jezičnog razvoja pogađa 7% od
ukupnog broja djece.

Višejezičnost NIJE razlog za poremećaj
jezičnog razvoja.

No nije lako postaviti pouzdanu dijagnozu
kod višejezične djece.

Rano otkrivanje je važno.
Logopedija pomaže!

www.multilingualmind.eu

Ova brošura je prevedena na ijekavsku verziju hrvatskog jezika. Odabir ove jezične varijante ne znači da je ona zastupljenija od ostalih jezičnih varijanti srpskog i hrvatskog jezika. Male jezične razlike koje dolaze do izražaja kod osoba iz Bosne i Hercegovine, Crne Gore ili Srbije ne bi smjele odvlačiti pažnju od sadržaja ili utjecati na korištenje ove brošure.

Višejezičnost i kada se zapravo jedna osoba smatra višejezičnom?

Što je poremećaj u razvoju jezika? Jeste li višejezični samo ako ste savršeno savladali dva ili više jezika ili kada već znate nekoliko riječi na drugom jeziku?

Nema jasnog odgovora na ovo pitanje. Postoji mnogo različitih definicija višejezičnosti. Uvriježeno je mišljenje, da se ukoliko redovito koristite dva (ili više) jezika u svakodnevnom životu, smatrate višejezičnim. Bez obzira na to imate li savršeno znanje jezika i koliko ste imali godina kada ste počeli učiti jezik.

Za razliku od odraslih, djeca uče jezik (e) kroz igru, bez ikakvih poduka ili formalnih uputa, samo ako imaju dovoljno mogućnosti da čuju i koriste jezik.

Što je poremećaj jezičnog razvoja?

O poremećaju u razvoju jezika govorimo kada se učenje jezika ne odvija na način primjeren djetetovoj dobi.

Poremećaj u razvoju govora je kongenitalni razvojni poremećaj koji nije potaknut oštećenjem sluha, intelektualnim teškoćama ili neurološkim bolestima.

Poremećaji razvoja govora mogu imati različite oblike. Dok neka djeca imaju problema s izgovorom, druga djeca pokazuju simptome kao loš rječnik ili gramatičke poteškoće. Te se anomalije mogu pojaviti izolirano ili zajedno te nastupiti i u jezičnoj produkciji kao i u razumijevanju jezika.

Može li višejezičnost izazvati poremećaj jezičnog razvoja?

»**NE!**« Na jednojezičnu i višejezičnu djecu jednako često utječu poremećaji jezičnog razvoja. Učenje jezika nije otežano višejezičnošću!

Međutim, poteškoća leži u ispravnom prepoznavanju jezičnog razvojnog poremećaja kod višejezične djece, jer jezični razvojni poremećaj uvijek pogađa sve jezike djeteta.

Na koji se način odražavaju smetnje u govornom razvoju kod višejezične djece?

Simptomi poremećaja mogu se razlikovati ili biti različito izraženi u oba jezika. Čak i višejezična djeca bez jezičnih teškoća u razvoju često pokazuju neuravnotežene vještine u jezicima koje usvajaju. Koliko će višejezična djeca ovladati svojim jezicima uvijek ovisi o tome koliko su dugo bili u kontaktu s odgovarajućim jezikom (na primjer, jesu li učili oba jezika od rođenja ili je kasnije dodan drugi jezik?) i koliko je intenzivan kontakt bio sa određenim jezikom.

Ako dijete nema dovoljno mogućnosti za slušanje i korištenje jezika, onda se ne može očekivati da ga govori bez greške.

Budući da iz tih razloga nije lako odlučiti je li poremećaj jezičnog razvoja prisutan ili ne, višejezična djeca ponekad se klasificiraju kao „djeca sa jezičnim poremećajima“, iako se njihovi jezici razvijaju sasvim normalno u skladu s obrazovanjem.

Međutim, češće se događa da se poremećaj jezičnog razvoja ne prepozna jer se abnormalnosti pogrešno pripisuju višejezičnoj situaciji. Ako dijete nema dovoljno mogućnosti čuti ili koristiti jezik, ne može se očekivati da će ga pravilno savladati.

Kako se može dijagnosticirati poremećaj jezičnog razvoja, osobito kod višejezične djece?

Ako logoped govori sve jezike djeteta, to je definitivno prednost. Nažalost, to se rijetko događa.

Osim toga, trenutno postoji samo nekoliko mogućnosti testiranja (za ograničen izbor jezika) koji omogućuju procjenu jezičnih sposobnosti djeteta na svim jezicima. Iz tog razloga često nije moguće testirati sve djetetove jezike.

Međutim, uz pomoć roditelja, dijagnoza i terapija to se može napraviti.

Što mogu učiniti ako se bojim da moje dijete ima poremećaj jezičnog razvoja?

Tokom učenja jezika djeca prolaze iste razvojne stupnjeve, bez obzira da li uče jedan, dva ili više jezika: oko svog prvog rođendana govore prve riječi.

Oko drugog rođendana trebali bi izgovoriti najmanje 50 riječi i spajati ih u jednostavne rečenice. Do svog trećeg rođendana djeca uče mnoge nove riječi i njihov riječnik „eksplozivno“ raste. Istodobno počinju stvarati prve duže rečenice, čak i ako na početku nisu savršene. Neki savladavaju ove razvojne korake malo brže, drugima je potrebno malo duže. Određeni stupanj varijabilnosti sasvim je normalna pojava u učenju jezika. U svom razvoju, međutim, djeca s poremećajima u razvoju jezika odstupaju prilično od prosjeka standardnog razvoja.

Mogući znakovi poremećaja u razvoju jezika

- Dijete počinje govoriti vrlo kasno (i nerazumljivo).
- Dijete ima problema s učenjem novih riječi (rječnik raste vrlo sporo čak i nakon drugog rođendana)
- Dijete ima poteškoće s razumijevanjem uputa
- Dijete ima poteškoća u formuliranju potpunih rečenica

Gdje mogu dobiti pomoć?

Poremećaj u razvoju jezika ne prolazi sam od sebe. Nažalost, pretpostavka da sve jezične poteškoće „nestanu“ s vremenom još uvijek je vrlo raširena. Čak i ako se simptomi promijene tijekom razvoja, teškoće ostaju u slučaju poremećaja razvoja govora. Na primjer, dijete koje ima nedostatak vokabulara do četvrte godine života može imati gramatičke teškoće do pete godine i probleme s pisanjem do šeste godine. Ako se sumnja na poremećaj u razvoju govora, kvalificirani logoped trebao bi brzo razjasniti situaciju kako bi se terapija mogla provesti što je prije moguće u slučaju razvoja koji nije primjeren dobi.

**»PRAVOVREMENO UOČAVANJE
PROBLEMA JE VAŽNO.
LOGOPEDIJA POMAŽEE.«**

Kako mogu najbolje podržati svoje dijete u (višejezičnom) učenju jezika?

- Govorite sa svojim djetetom na jeziku koji najbolje govorite i s kojim se osjećate najugodnije.
- Nije problem ako majka i otac imaju dva različita jezika. Govorite tim jezicima s djetetom. Djecu ne zbunjuje da kod kuće čuju i govore dva ili više jezika!
- Dajte svom djetetu dovoljne i dugoročne mogućnosti za stjecanje iskustva sa jezicima. Ako ne savladate lokalni jezik, vaše ga dijete može lako steći redovitim kontaktom u dnevnim centrima ili programima u slobodnom vremenu.
PAŽNJA: TV nije dovoljan za učenje jezika! Djeca uče jezik (e) putem interakcije, npr. dok se zajedno igraju, jedu, odijevaju, itd.
- Gledajte knjige sa svojim djetetom. Analizirajte slike u knjizi i postavljajte pitanja o onome što ste pročitali. Time se čitanje naglas pretvara u aktivan i interaktivan dijalog.
- Slijedite djetetove interese i razgovarajte o njima. Usmeno najavite svoje postupke ili saslušajte što je vaše dijete upravo reklo. Koristite jednostavne, kratke rečenice.
- Ako vaše dijete ima problema s učenjem jezika, možete ga podržati svojim ponašanjem. Ne morate svom djetetu izravno ukazivati na netočne izjave. Dapače, možete mu biti jezični uzor jednostavnim ponavljanjem netočnog izgovora u ispravljenom obliku. Ovo je ponašanje poznato i kao „točna povratna informacija.“
- Ako je vašem djetetu dijagnosticiran poremećaj jezičnog razvoja, nema smisla smanjivati rječnik kako bi mu bilo lakše usvojiti jezik. To znači da se djetetu oduzimaju samo stečene vještine i mogućnost izražavanja u budućim situacijama.

Suradnja između Sveučilišta u Konstanzu, Katoličkog sveučilišta u Eichstätt-Ingolstadt i IRCCS E.Medea.

Universität
Konstanz

KATHOLISCHE UNIVERSITÄT
EICHSTÄTT-INGOLSTADT

ASSOCIAZIONE
la Nostra Famiglia

